FÂTİH TÜRBEDÂRI AHMED AMİŞ EFENDİ

ARMAĞAN KİTABI

101. Sene-i Devriyesi Anısına

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ VAKFI
KÜV
YAYINLARI

FÂTİH TÜRBEDÂRI AHMED AMİŞ EFENDİ
ARMAĞAN KİTABI

Editör:
Adalet Çakır Çağlı

Kitap tasarım:
Abdüsselam Ferşatoğlu
Fotografika Güzel Sanatlar
Abdi Paşa sokağı 14^A Kısıklı Üsküdar / İstanbul
www.fotografika.com.tr

1. Baskı, İstanbul, Mart 2021
ISBN 978-605-69403-5-4
Yayıncı Sertifika No: 44496

Baskı: *Özlem Matbaacılık ve Reklamcılık Ltd. Şti.*
Litros yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 1BA11 Zeytinburnu / İstanbul
Sertifika No: 45257

Cilt: *Sağlam Mücellit*
Halkalı Cd. 1320 Sk. No:9/A Sefaköy - Küçükçekmece / İstanbul

Copyrigth © Her hakkı mahfuzdur.
Kocaeli Üniversitesi Vakfı Yayınları (KÜV YAYINLARI)
Çukurbağ Mah. İnönü Cad. No:177/2 İzmit / Kocaeli
Telefon: 0546 885 14 41 | info@kouvakif.org.tr | www.kouvakif.org.tr

FÂTİH TÜRBEDÂRI

AHMED AMİŞ EFENDİ

ARMAĞAN KİTABI

101. Sene-i Devriyesi Anısına

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ VAKFI
KÜV
YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

TAKRÎZ: *7*

ÖNSÖZ: *9*

GİRİŞ: *15*
Ahmed Güner Sayar

Osmanlı'da Türbedârlık ve Fâtih Türbedârları: *23*
Mehdin Çiftçi
Belgeler: *300*

Kuşadaviyye Yolunda Bir Mürşid-i Kâmil:
Ahmed Amiş Efendi ve Müntesip ve Muhipleri: *67*
Adalet Çakır Çağlı
Belge ve Fotoğraflar: *302*

Tasavvuf Tarihini Yazmanın Sorunları:
Ümmî Sûfîlerin Otoritesinin Meşruiyet Ölçütü Nedir?: *123*
Ekrem Demirli

Ahmed Amiş Efendi'nin Melâmetin Temel İlkelerine Dâir Yaklaşımları: *135*
Büşra Çakmaktaş

Ahmed Amiş Efendi'nin Huzûrunda Bir Âlim: Abdülazîz Mecdî Tolun: *149*
Şeyda Öztürk

Amiş Efendi'nin Hikmetli Sözlerini Muhtevî Meçhul Bir Defter:
Süheyl Ünver'in *Amişnâme*'si ve Çeviri Yazısı: *171*
Fulya İbanaoğlu
Belgeler: *308*

Bir Dervîşin Hâtırâlarında Ahmed Tâhir Efendi: *239*
M. Cemal Öztürk
Belge ve Fotoğraflar: *310*

Ahmed Tâhir Maraşî Efendi'den Vehbi Güloğlu'na Mektuplar: *287*

EKLER: *297*
Belge ve Fotoğraflar: *299*
Ahmed Amiş Efendi Sempozuyumu'ndan Fotoğraflar: *312*

DİZİN: *317*

Osmanlı'da Türbedârlık ve Fâtih Türbedârları

Mehdin Çiftçi
Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniv. İslâmi İlimler Fak.

Osmanlı'da Türbedârlık

Türbe ve Türbedârlık

Osmanlı'da vakıfların çeşitli dinî, sosyal ve kültürel hizmetlerini sürdürebilmeleri için tahsîs edilmiş olan görevlere cihet adı verilmekteydi. Resmî kayıtlarda *erbâb-ı cihât*, *ashâb-ı cihât*, *ashâb-ı vezâif* ve *mürtezika-i evkâf* şeklinde de adlandırılan cihet sahipleri, esas itibâriyle iki kısma ayrılmaktaydı. İmâmet, hitâbet, vâizlik, dersiâmlık, tedrîs, cibâyet, kitâbet gibi ilmî yeterlilik isteyenlere *cihât-ı ilmiyye*; kayyimlik, türbedârlık, ferrâşlık gibi bedenî çalışmaya bağlı olanlara da *cihât-ı bedeniyye* adı verilmekteydi.[1] İşte *cihât-ı bedeniyye*den biri olan türbedârlık, türbenin beklenmesi (bekçiliğinin yapılması), açılıp kapatılması, temizlik vs. işlerinin yapılması ve türbede medfûn kişinin ruhuna Kur'ân-ı Kerîm okunması gibi hizmetleri ifâde eder. Bu işleri yapan kişiye de türbedâr denir.[2] Türbedârın görev yeri olan türbe ise Arapça'da etrafı çevrili veya üstü örtülü mezar anlamında olup ölünün gömülü bulunduğu mezarın üstüne yapılan binâdır.[3] Üzeri genellikle kubbeli bir yapı ile örtülü mezarlara türbe dendiği gibi[4] İslâm coğrafyasında tanınmış şahsiyetlerin mezar anıtlarına da türbe denir.[5] Türbe kelimesi halk dilinde sadece velî zatların mezarları için değil aynı zamanda âbidevî kişilerin (meselâ padişah-

1 Mehmet İpşirli, "Cihet", *DİA*, VII, 546-547. Ayrıca bk. İsmail Özmel, "Kayyım", *DİA*, XXV, 107.

2 Konuyla ilgili bk. Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, Ankara: Aydın Kitabevi, 2007, s. 1115; Mehmet Zeki Pakalın, "Türbe", *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Milli Eğitim Bakanlığı Yay., 2004, III, 539; Mehmet Ali Ünal, *Paradigma Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul: Paradigma Yayıncılık, 2011, s. 699; Fehmi Yılmaz, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, İstanbul: Gökkubbe Yay., 2010, 663.

3 Pakalın, "Türbe", III, 539.

4 Ünal, *Osmanlı Tarih Sözlüğü*, s. 699.

5 İsmail Orman, "Türbe", *DİA*, XLI, 464. Ayrıca bk. Pakalın, "Türbe", III, 539.